

Handläggare
Britt Lundkvist
Telefon: 508 25 294

Till
Socialnämnden
2016-11-22

Omställning av Enheten för ensamkommande barn och ungdomar

Förvaltningens förslag till beslut

1. Förvaltningschefen får i uppdrag att genomföra den i ärendet beskrivna omställningen av HVB och stödboenden för att anpassa verksamheten till nya ersättningsnivåer.
2. Förvaltningschefen får i uppdrag att löpande anpassa utbudet av HVB respektive stödboende till stadsdelsförvaltningarnas efterfrågan.
3. Förvaltningschefen ska löpande återkomma till nämnden för beslut om avveckling av verksamheter.

Gillis Hammar
förvaltningschef

Jenny Swärd
avdelningschef

Sammanfattning

Regeringens förslag, som föreslås träda i kraft 2017-07-01, om ändrade förutsättningar för mottagandet av ensamkommande barn och unga inklusive sänkningen av ersättningsnivåerna medför ett omedelbart behov av omställning av *Enheten för ensamkommande barn och ungdomar*. Därtill kommer att antalet ensamkommande barn och ungdomar som kommer till Sverige har minskat kraftigt under senaste året.

Förvaltningen har gjort en bedömning av det framtida behovet av platser för asylsökande barn samt barn och unga med uppehållstillstånd (UT, både permanent och tillfälligt uppehållstillstånd), i första hand under 2017. För att matcha utbudet till det bedömda platsbehovet behöver ett antal asylboenden omvandlas till boende för barn och unga med uppehållstillstånd (UT-boenden) samt att ett antal verksamheter avvecklas. En plan för genomförandet kommer att tas fram snarast efter att beslut är fattat. Genomförandet bör vara slutfört senast 1 juni 2017.

Efter omställningen kommer enheten att omfatta cirka 68-85 platser för asylboenden (HVB) samt cirka 170-180 platser UT-boenden (HVB och stödboende). Det innebär en total minskning med cirka 105-132 platser. Omställningen innebär också att insatserna *Intro skola* (undervisning i avvaktan på plats i ordinarie skola) och *svensk coach* (digital läxhjälp) kommer att avvecklas. Ett mobilt team kommer att tillsättas för tillsyn nattetid, vid HVB och stödboenden.

En minskning av platsantalet medför också ett minskat behov av antalet personal. Efter föreslagen omställning kommer cirka 100 tjänster att kvarstå och cirka 150 tjänster kommer att avvecklas. Möjligheten att använda de tomställda lokalerna till andra verksamheter alternativt som bostäder för nyanlända kommer att ses över.

Förvaltningen föreslår att förvaltningschefen får i uppdrag att genomföra den i ärendet beskrivna omställningen av HVB och stödboenden för att anpassa verksamheten till nya ersättningsnivåer. Förvaltningschefen ska också löpande anpassa utbudet av HVB respektive stödboende till stadsdelsförvaltningarnas efterfrågan. Beslut om avveckling av verksamheter kommer att tillställas nämnden för beslut.

Bakgrund

Departementspromemorian *Ett nytt ersättningsystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga* som föreslås träda i kraft 2017-07-01, innehåller bl.a. en sänkning av ersättningsnivåerna. Detta innebär att nuvarande modell baserad på ersättning per placering, ersätts med en modell som baseras på antalet mantalsskrivna anvisade ensamkommande barn och unga.

Dagens ersättningsmodell är en blandning mellan schablonersättning och ersättning för faktiska kostnader. Ersättningen beror på placeringsform och/eller antalet avtalade platser mellan kommunen

och Migrationsverket. Den vanligaste ersättningen är idag 1900 kr/dygn för placerade vid HVB och 1000 kr/dygn för placerade vid stödboende.

Den kommande ersättningsmodellen innebär att ersättningen baseras på antalet barn och unga som anvisats till kommunen oavsett om de är placerade vid HVB/stödboende, närståendeplacering eller eget boende. Grundersättningen är 1350 kr/dygn för barn under 18 år och 750 kr/dygn för ungdomar över 18 år med uppehållstillstånd. För särskilda placeringar t.ex. enligt Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) kvarstår ersättning för faktiska kostnader.

I förslaget görs bedömningen att asylsökande ensamkommande unga som fyllt 18 år, i normalfallet handläggs av Migrationsverket enligt Lagen om mottagande av asylsökande (LMA).

I förslaget anges också att en betydande andel av gruppen 16-17 åringar sannolikt kommer att placeras i ett stödboende.

Ny boendeform stödboende

Den 1 januari 2016 infördes den nya boendeformen stödboende i Socialtjänstlagen. Med ett stödboende avses en verksamhet som tar emot enskilda (16-20 år) i ett eget boende med individanpassat stöd och tillsyn. Med stöd avses individuell vägledning i den dagliga livsföringen i syfte att förbereda ungdomen för ett självständigt boende och vuxenliv. Den nya placeringsformen är tänkt som ett placeringsalternativ för unga i åldern 18-20 år men även för 16-17 åringar om särskilda skäl finns. En bedömning ska göras i varje enskilt fall om den unges behov och mognad.

I ett stödboende finns inget krav på bemanning dygnet runt till skillnad från HVB där tillgänglig personal skall finnas i verksamhetens lokaler dygnets alla timmar. Regelverket för stödboende anger att personal ska finnas på plats i den omfattning som krävs med hänsyn tagen till verksamhetens utformning och de placerades behov. Personal ska dock vara tillgänglig dygnet runt och ska vid behov kunna infinna sig i de egna boendena utan oskäligt dröjsmål med hänsyn tagen till barnets/den unges trygghet och säkerhet.

Ensamkommande asylsökande barn - september 2016

I socialjourens uppdrag ingår mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar till Stockholm stad. Till Stockholm kommer ensamkommande barn och ungdomar genom anvisning från Migrations-

verket, både till stadens boende och av särskilda skäl såsom anknytning. Ensamkommande barn och ungdomar kan också söka asyl på plats, som ankomstbarn. Nedan följer en sammanställning av antalet ensamkommande barn och skäl för anvisningar under 2016.

		Ankomst till staden	Anvisningar totalt till staden	Anknytning	Enligt ö.k	Utvidgade
2016	ian	29	69	28 ¹	0	41
	feb	6	12	12 ²	0	0
	mars	7	7	5	0	2
	april	4	5	5	0	0
	maj	2	3	3	0	0
	juni	1	4	4	0	0
	juli	12	10	10	0	0
	aug	6	5	5	0	0
	sept	6	11	9	0	2
	okt					
	nov					
	dec					
	Tot.	73	126	81	0	45

Antalet ankomstbarn och anvisade barn under september 2016 är färre än under september 2015. Då sökte 664 ensamkommande barn asyl i Stockholm och 195 barn anvisades till staden.

Hittills i oktober (till den 27 okt) har 5 barn ansökt om asyl i Stockholm och 6 barn anvisats till staden. Samtliga anvisningar har skett på grund av anknytning.

Ärendet

Med anledning av förslaget om ändrade förutsättningar för mottagandet av ensamkommande barn och unga, har förvaltningen, under september månad 2016, genomfört en kartläggning av inskrivna ungdomar, antal anställda samt hyresförutsättningarna för ingående lokaler. Därutöver har förvaltningen gjort en bedömning av platsbehovet under 2017 med hänsyn taget till hur de förändrade förutsättningarna kan komma att påverka beläggningen vid *Enheten för ensamkommande barn och ungdomar* men också det faktum att antalet ankomstbarn och anvisade barn till Stockholm har minskat.

Inskrivna ungdomar - asylboende

Enheten har totalt 235 asylplatser och 234 inskrivna ungdomar, 93 % pojkar och 7 % flickor. Av de 234 ungdomarna blir 16 ungdomar 18 år hösten 2016 och ytterligare 49 ungdomar blir 18 år fram till juni 2017. Hösten 2017 blir ytterligare 81 ungdomar 18 år. Inför januari 2018 har **146** av nuvarande 234 ungdomar hunnit bli 18 år.

Inskrivna ungdomar - UT-boende

Enheten har totalt 170 UT-platser och 146 inskrivna ungdomar, 79 % pojkar och 21 % flickor. Av de 146 ungdomarna blir 9 ungdomar 21 år under 2017. Cirka 85 % (124 st) av ungdomarna kommer att vara över 18 år under 2017. Verksamheten bedömer att ungefär hälften av ungdomarna klarar att bo i ett stödboende utan dygnet runt bemanning. Resterande bedöms ha behov av de insatser som ett HVB-boende innebär.

Bedömning av platsbehov

Bedömningen av platsbehovet baseras på socialförvaltningens kartläggning av nuvarande beläggning i egen regi samt vilket platsantal i egen regi som är rimligt i förhållande till stadens totala antal ensamkommande barn och unga.

Asyl

I december 2017 kommer 146 ungdomar att ha fyllt 18 år och flyttat vidare till Migrationsverkets anläggningsboende. Även resterande 110 ungdomar som inte fyller 18 år under 2017 kan lämna sina platser på asylboende på grund av andra skäl, t.ex. åldersbedömning, beviljat uppehållstillstånd eller att stadsdelsförvaltningarna gör omplaceringar till andra boendialternativ.

Antalet ensamkommande barn och ungdomar som kommer till Sverige har minskat kraftigt under senaste året. Om inga större förändringar sker i omvärlden samt i stadsdelsförvaltningarnas agerande bedöms platsbehovet för asylboende till cirka 68-85 platser för år 2018.

Upphållstillstånd (UT)

Ungdomar som har UT kan stanna kvar i verksamheten tills de fyller 21 år (i enlighet med Föräldrabalken) under förutsättning att de studerar på gymnasiet. Under förutsättning att de barn och unga med UT som fyller 18 år stannar kvar inom enheten samt att stadsdelsförvaltningarna fortsätter att placera nya barn och unga med UT så är bedömningen att behovet av UT-platser kommer att

öka. Trots svårigheten att bedöma ökningens omfattning är ett rimlig antagande är att behovet åtminstone kommer att kvarstå under 2017, när det gäller befintligt antal platser, cirka 170-180 platser. Om det skulle visa sig efterfrågan blir högre än så, finns möjligheten att omvandla fler asylplatser till UT-platser.

Förslag till omställning verksamhet och platser

För att matcha utbudet i förhållande till det framtida behovet av asyl- respektive UT-platser kommer ett antal asylboenden (HVB) att omvandlas till UT-boenden, i form av stödboende och HVB. Ett antal verksamheter kommer att avvecklas.

Enhetens nuvarande omfattning är cirka 180 HVB-platser för asylboende samt cirka 190 platser för UT-boende. Efter omställningen kommer enheten att omfatta cirka 68-85 platser för asylboenden (HVB) samt cirka 170-180 platser UT-boenden (HVB och stödboende). Det innebär en total minskning med cirka 105-132 platser.

De sänkta ersättningsnivåerna innebär att insatserna *svensk coach* och *Intro skola* kommer att avvecklas. Insatsen *svensk coach* är en digital läxhjälp till barn och unga med UT. Insatsen *Intro skola* är undervisning som har erbjudits till ungdomarna under väntetiden på en ordinarie skolplats. Antalet ensamkommande barn och ungdomar som kommer till Sverige har minskat under senare tid vilket har inneburit att väntetiden till skolplats har minskat avsevärt. Därmed har också behovet av insatsen *Intro skola* minskat.

Förvaltningen kommer att ta kontakt och undersöka möjligheten om civilsamhället kan bistå ungdomarna med i första hand läxläsning och språkträning men även andra aktiviteter t. ex studiebesök av olika slag.

Omställning personal inkl. mobilt team

Omställningen kommer att innebära en minskning av antalet verksamheter och platsantal vilket medför ett minskat behov av antalet personal.

Omställningen av boendeform, från HVB till stödboende, innebär också ett minskat behov av personal. Den nya placeringsformen är tänkt som ett placeringsalternativ för unga i åldern 18-20 år och regelverket anger inget krav på bemanning dygnet runt men personal ska vara tillgänglig dygnet runt. Därför kommer bemanningen på plats i stödboendet att koncentreras till eftermiddag och kväll då

flest ungdomar befinner sig i boendet. Dagtid förutsätts ungdomarna vara i skolan. Nattbemanning kommer heller inte att vara aktuellt mer än i undantagsfall. På de stödboenden som är till för de yngre (16-18 år), kommer det att finnas personal dygnet runt, dock med en lägre bemanning än enhetens HVB-hem. Detta för att säkerställa trygghet och säkerhet.

Ett mobilt team kommer att tillsättas som förstärkning. Teamet kommer att vara stationerat vid en av verksamheterna men ha som uppgift att ”rondera” samtliga stödboenden samt stötta övriga verksamheter om situationer uppstår nattetid.

I dagsläget finns totalt cirka 250 tjänster inom enheten. Efter föreslagna omställning kommer cirka 100 tjänster att kvarstå och cirka 150 tjänster att avvecklas. Centralt placerade lednings- och administrativa funktioner föreslås minska med 6 tjänster (från 13,33 till 7,33 tjänster).

Omställning lokaler

Omställningen innebär att lokaler kommer att tomställas. För att undvika tomgångshyror kommer möjligheten att använda lokalerna till andra verksamheter alternativt som bostäder för nyanlända, att ses över.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialtjänstavdelningen och behandlats i förvaltningsgruppen den 1 november. De fackliga organisationerna har informerats den 16 november på förvaltningsgruppen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Regeringens förslag om ändrade förutsättningar för mottagandet av ensamkommande barn och unga inklusive sänkningen av ersättningsnivåerna medför ett omedelbart behov av omställning av *Enheten för ensamkommande barn och ungdomar*. Därtill kommer att antalet ensamkommande barn och ungdomar som kommer till Sverige har minskat kraftigt under senaste året vilket påverkar det framtida behovet av platser för målgruppen.

Förvaltningens bedömning är att det förslag till omställning som föreligger är grundat på ett rimlig antagande om platsbehov för 2017. En plan för genomförandet kommer att tas fram snarast efter

att beslut är fattat. Genomförandet bör vara slutfört senast 1 juni 2017. Inom ramen för omställningen kommer barnperspektivet att vara utgångspunkten i arbetet med ungdomarna under omställningsprocessen.

Enligt regelverket är bemanningskravet lägre på ett stödboende jämfört med HVB-boende, då boendeformen är tänkt för ungdomar med en hög grad av självständighet. Därför kommer bemanningen på plats i stödboendet att koncentreras till eftermiddag och kväll då flest ungdomar befinner sig i boendet. Personal kommer att finnas tillgänglig dygnet runt i form av ett mobilt team. Förvaltningen kommer att säkerställa att det mobila teamet som tillsätts, har hög kompetens och flexibilitet.

Inför en placering i stödboende ska stadsdelsförvaltningen i varje enskilt fall göra en bedömning om placeringsformen är lämplig med hänsyn taget till den unges behov och mognad. I annat fall har stadsdelsförvaltningen andra möjligheter till placering.

Förvaltningen kommer att ta kontakt och undersöka möjligheten om civilsamhället kan bistå ungdomarna med läxläsning, språkträning och andra aktiviteter.

Enhetens beläggning kommer att följas kontinuerligt och bedömningar av platsbehov för både asyl och UT boende kommer att göras kontinuerligt under 2017 i syfte att möjliggöra ytterligare anpassningar under året samt inför år 2018.

Med detta som bakgrund lämnas förslaget att förvaltningschefen får i uppdrag att genomföra den i ärendet beskrivna omställningen av HVB och stödboenden för att anpassa verksamheten till nya ersättningsnivåer. Förvaltningschefen ska också löpande anpassa utbudet av HVB respektive stödboende till stadsdelsförvaltningarnas efterfrågan. Beslut om avveckling av verksamheter kommer att tillställas nämnden för beslut.